

תוספות מסכת מנחות דף סו עמוד א

①

כתוב אחד אומר ששת ימים תאכל מצות - בסוף ערבי פסחים (פסחים קב.) דריש מיניה מה שביעי רשות אף ששה רשות משום דכתיב וביום השביעי ובסוף פרק שני דחגיגה (דף ית.) נמי דרשינן מה שביעי עצור אף כולן עצורים ושמא תרתי שמעת מינה.

ואימתי שירצה יביא - והא דכתיב כרמל דאפי' מרחוק לא מייתי משום כרמל היינו למצוה.

דלית להו פירכא - אע"ג דאיצטריך נמי לרבי שמעון ב"ר אלעזר מה שביעי רשות כדפרישית כולהו שמעינן.

זכר למקדש הוא - נראה דבספק חשיכה יכול לברך ואין צריך להמתין עד שיהא ודאי לילה כיון שהוא ספיקא דרבנן ועוד אומר דאפילו ביום סמוך לחשיכה עדיף משום תמימות כדאמרינן לעיל ואין נראה והיכא דשכח לספור בלילה פסק בה"ג שסופר ביום וכן היה נראה מתוך סתם מתניתין דסוף פירקין (דף עא.) דתנן מצותו בלילה לקצור ואם נקצר ביום כשר אבל נראה לר"ת עיקר איך סתמא דמתניתין דפרק שני דמגילה (דף כ.) ומייתי לה בסוף פירקין (דף עב.) כל הלילה כשר לקצירת העומר כו' ודייקנן מינה דקתני לילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום לא אמרינן בריש מועד קטן (דף ג.) ר"ג ובית דינו נמנו על שלשה פרקים הללו והתירום ומסיק רב אשי התם דסבר לה כרבי ישמעאל דדריש מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה ודחיא שבת וכיון דדחיא שבת אין נקצר אלא בלילה כדמוכח בסוף פירקין ועוד דרבי יוחנן דאמר (שם ד.) עשר נטיעות הלכה למשה מסיני סבר לה כר' ישמעאל דדריש מה חריש רשות ודחי שבת עוד חשיב כי האי גוונא הלכתא פסיקתא בהגוזל קמא (ב"ק קב.) ובפ"ק דע"ז (דף י.) גבי כל המשנה ידו על התחתונה ומיהו אין כל כך ראייה משם דאין הלכה לגמרי כאותה משנה דקתני התם וכל החוזר בו ידו על התחתונה ואין הלכה כן כדמוכח בפרק האומנין (ב"מ עז.) ועיקר מילתא לא סמיך התם אלא אהא דהוי מחלוקת ואחר כך סתם ומהא דמוקי בסוף פירקין (דף עב.) רבי אלעזר ברבי שמעון דאמר נקצר שלא כמצותו פסול כו' עקיבא דאמר כל מלאכה שאי אפשר כו' אין ראייה דאע"ג דקיימא לן כר"ע הא מסקינן התם דרבי נמי סבר לה כוותיה עוד פסק בהלכות גדולות שאם הפסיק יום אחד ולא ספר שוב אינו סופר משום דבעיא תמימות ותימה גדולה הוא ולא יתכן.

תוספות מסכת מגילה דף כ עמוד ב

2

ספירה ביממא היא - מכאן קשיא לפירוש רש"י דכיצד צולין (פסחים דף פא. ושם) דפריך ולר' יוסי דאמר מקצת היום ככולו וזבה שראתה בשבעה לספירתה אינה סותרת אם כן זבה גדולה לדידיה היכי משכחת לה ומשני [בראתה כל שני] בין השמשות דאז הוי סוף היום ותחלת האחר בטומאה וקשיא אמאי לא אמר ברואה בלילות דהא ספירת לילה לאו ספירה היא ונמצא שכל היום טמא כיון שתחילתו הוי טמא ויל' דסבר ר' יוסי דסוף היום מהני לשמור כמו תחלת היום וה"נ משמע פרק שני דנזיר (דף טז.) בסופו דקאמר [לר' זבה גמורה] היכי משכחת לה אי דחזי בפלגא דיומא אידך פלגא ליהוי לה שימור ואם תאמר אם כן רבי יוסי דסבר מקצת היום ככולו א"כ היה לו להקשות ר' יוסי ככותאי אמרה לשמעתי כדקפריך לרב בנדה (דף טט.) ויל' דכותאי אמרי אפי' מיום ראשון שפסקה בו דסופרתו ליום ראשון ור' יוסי לא אמר אלא מיום שבעה.

והא קי"ל דעם צאת הכוכבים ליליא הוא - ואם תאמר כיון דקי"ל דבצאת הכוכבים הוי ליליא א"כ אמאי פליגי ר' יוסי ור' יהודה בבין השמשות לימרו בצאת הכוכבים ויל' דאף בשיעור צאת הכוכבים יש חילוק שיש כוכבים נראין ביום.

והיה לנו הלילה למשמר - קשיא דהא אמרינן בברכות (דף ב. ושם) גבי צאת הכוכבים לילה הוא ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר דכתיב והיה לנו הלילה למשמר ואמאי לא הוי ראייה גמורה כדמפקינן הכא מקרא ויש לומר דהתם בעי לאסוקי דזמן שכיבה דגבי ק"ש הוי צאת הכוכבים ומש"ה קאמרינן התם דאין זן ראייה גמורה דנהי דהוי לילה באותה שעה מ"מ לא הוי זמן שכיבה לכל אדם.

ולוידוי יוה"כ דתניא - קשיא אמאי איצטריך למימר האי כיון דתנא כל היום כשר לסמיכה והלא הוידוי אינו אלא בשעת סמיכה ויל' דאי לאו האי הוה אמינא וידוי זה (כוידוי) דשאר סמיכות דאינו כשר כל היום ויגרום נמי לסמיכה שלא תהא כשרה כל היום כשאר סמיכות מש"ה איצטריך למתני הוידוי.

לקמיצה ולהקטרה דכתיב ביום צוותו - אבל שחיטה לא מפקינן מהאי קרא דלאו עבודה היא שהרי כשרה בזר וקרא משתעי בעבודה דכתיב להקריב את קרבניהם וכן תנופה והגשה אין צריך בהו כהן במנחה לפני הקמיצה.

כל הלילה כשר לקצירת העומר - אומר ר"ת שאם שכח לברך בלילה לא יברך ביום כדמשמע בהאי סתמא דמתני' דנהי דאיכא סתמא במנחות (דף עא.) דתני נקצר ביום כשר בדיעבד מ"מ סתמא דהכא עדיפא דהא קתני לה גבי הלכתא פסיקתא דדינא ועוד נראה דאפי' למאן דמכשר קצירת העומר ביום דיעבד מודה הוא גבי ספירה דאין לברך ביום משום דשנה עליה הכתוב לעכב דכתיב (ויקרא כג.) תמימות ואי אתה מוצא תמימות אלא כשאתה מונה בלילה וכן כתוב בהלכות עצרת ובה"ג כתב דהיכא דאינשי לברך בלילה ימנה למחר בלא ברכה וכן הלכה אבל אם שכח לילה ויום לא ימנה עוד בברכה דבעינן תמימות וליכא ואחר שבירך על הספירה אומר י"ר שיבנה וכו' מה שאין כן בתקיעת שופר ולולב והיינו טעמא לפי שאין אלא הזכרה עתה לבנין ביהמ"ק אבל לשופר ולולב יש עשיה.

ספר החינוך פרשת אמור מצוה שו

3

מצות ספירת העומר

(א) לספור תשעה וארבעים יום מיום הבאת העומר, שהוא יום ששה עשר בניסן, שנאמר [ויקרא כ"ג, ט"ז] וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה.

והמנין הזה חובה, ועלינו למנות בו הימים יום יום, וכן השבועות, שהכתוב אמר [שם, שם ט"ז] תספרו חמשים יום, ואמר גם כן [דברים ט"ז, ט'] שבעה שבועות תספר לך, ובפירוש אמר אביי בגמרא במנחות [ס"ו ע"א] מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי. ויש מן המפרשים שהיה דעתם כי כוונת הכתוב למנות השבועות דוקא כשהן שלימות, אבל להזכיר בכל יום ולומר שהן כך וכך ימים וכך וכך שבועות אין צורך. ויש מהם שאמרו כי הדרך הנבחר להזכיר מנין השבועות עם הימים תמיד בכל יום. וירא שמים יבחר דרכם להוציא מכל ספק, ולא יחוש לתפארת המלות, וכן נהגו היום בכל המקומות ששמענו.

וכתב הרמב"ם זכרונו לברכה, ואל יטעה אותך אמרם זכרונו לברכה [שם] מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי ותחשוב שהן שתי מצוות, שאין הכוונה בזה לומר שתהיה מצוה בפני עצמה, אבל הוא חלק מחלקי המצוה. ואמנם היו שתי מצוות אילו אמרו מנין הימים מצוה ומנין השבועות מצוה, וזה מה שלא נעלם ממי שידקדק בדבר ויבארהו, שאתה כשתאמר יתחייב שיעשה כך וכך, לא יתחייב מן המאמר הזה שהענין ההוא מצוה בפני עצמה. והראיה המבוארת על זה, היותנו מונין השבועות כמו כן כל לילה, באמרנו שהן כך וכך שבועות וכך ימים, ואילו היו השבועות מצוה בפני עצמה, לא סדרו מנינה אלא בלילי השבועות בלבד, והיו להן שתי ברכות, אשר קדשנו במצוותיו וצונו על ספירת ימי העומר, ועל ספירת שבועי העומר, ואין הדבר כן, אבל המצוה היא ספירת העומר ימיו ושבועותיו כמו שכתבנו, עד כאן.

משרשי המצוה על צד הפשט, לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל, וכמו שכתוב [ירמיהו ל"ג, כ"ה] אם לא בריתי יומם ולילה וגו'. והיא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו התורה בסיני ויקיימוה, וכמו שאמר השם למשה [שמות ג', י"ב] וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה, ופירוש הפסוק כלומר, הוציאך אותם ממצרים יהיה לך אות שתעבדון את האלהים על ההר הזה, כלומר שתקבלו התורה שהיא העיקר הגדול שבשביל זה הם נגאלים והיא תכלית הטובה שלהם. וענין גדול הוא להם, יותר מן החירות מעבדות, ולכן יעשה השם למשה אות צאתם מעבדות לקבלת התורה, כי הטפל עושין אות לעולם אל העיקר.

ומפני כן, כי היא כל עיקרן של ישראל ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטוונו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא. וזהו שאנו מונין לעומר, כלומר כך וכך ימים עברו מן המנין, ואין אנו מונין כך וכך ימים יש לנו לזמן, כי כל זה מראה בנו הרצון החזק להגיע אל הזמן, ועל כן לא נרצה להזכיר בתחילת חשבוננו ריבוי הימים שיש לנו להגיע לקרבן שתי הלחם של עצרת.

ואל יקשה עליך לומר, אם כן, אחר שעברו רוב הימים של שבעה שבועות אלו, למה לא נזכיר מיעוט הימים הנשארים, לפי שאין לשנות מטבע החשבון באמצעו. ואם תשאל, אם כן למה אנו מתחילין אותו ממחרת השבת ולא מיום ראשון, התשובה כי היום הראשון נתיחד כולו להזכרת הנס הגדול והוא יציאת מצרים, שהוא אות ומופת בחידוש העולם ובהשגחת השם על בני האדם, ואין לנו לערב בשמחתו ולהזכיר עמו שום ענין אחר, ועל כן נתקן החשבון מיום שני מיד.

ואין לומר היום כך וכך ימים ליום שני של פסח, שלא יהיה חשבון ראוי לומר ליום שני, ועל כן הותקן למנות המנין ממה שנעשה בו, והוא קרבן העומר, שהוא קרבן נכבד שבו זכר שאנו מאמינים כי השם ברוך הוא בהשגחתו על בני אדם רוצה להחיותם ומחדש להם בכל שנה ושנה זרע תבואות לחיות בו.

מדיני המצוה, מה שאמרו זכרונו לברכה [מנחות ס"ו ע"א] שמצוה למנותן מבערב כדי שיהו תמימות, כמו שאמר הכתוב, תמימות תהיינה, ואמרו זכרונו לברכה [שם] אימתי הן תמימות, בזמן שמתחיל מבערב. ומכל מקום פירשו המפרשים שאם שכח ולא מנה מבערב, מונה למחר כל היום. ויש שאמרו שמי ששכח ולא מנה יום אחד, שאין יכול למנות עוד באותה שנה, לפי שכולן מצוה אחת היא, ומכיון ששכח מהן יום אחד הרי כל החשבון בטל ממנו. ולא הודו מוריניו שבדורינו לסברא זו, אלא מי ששכח יום אחד יאמר אמש היו כך בלא ברכה, ומונה האחרים עם כל ישראל.

ומצוה מן המובחר למנות מעומד, ומברך אשר קדשנו וכו'. ומי שמנה בלא ברכה יצא, ואינו רשאי לחזור ולמנות בברכה. ויתר פרטיה, במסכת מנחות.

ונוהגת מצות ספירת העומר מדאורייתא בכל מקום בזכרים, בזמן הבית שיש שם עומר, ומדרבנן בכל מקום ואפילו היום שאין עומר קרב בעונותינו. ועובר על זה ולא ספר ימים אלו בזמן הבית ביטל עשה.

תרומת הדשן סימן לו

9

שאלה: אם ספק לאחד, אם ספר לילה אחת או לאו, האיך יעשה מכאן ואילך, יספור בברכה או לאו?
 תשובה: יראה דיספור בברכה מכאן והלאה, ולא מבעיא אם נזכר ספיקתו ביום ההוא, שאז ודאי צריך לספור ביום בלא ברכה, מתוך
 הספק, ושוב יספור בשאר הלילות בברכה. והכי נהגינן אפילו בודאי שכח בלילה לספור, וסופר ביום בלא ברכה, סופר שוב בברכה,
 דמיקרי שפיר תמימות, הואיל ולא דילג יום אחד לגמרי, אלא אפילו אם לא נזכר הספק עד לילה השנייה, אעפ"כ סופר בברכה מתוך
 הספק, ואע"ג דבודאי שכח יום אחד כו', נהגינן כבה"ג דכתב, שכח יום אחד שוב אינו סופר, פי' בברכה, דבלא ברכה מ"מ = מאי נפקא
 מינה =, ודלא כתוס' במנחות פ' ר' ישמעאל / דף סו ע"א / דכתבו, דאין נראה ולא יתכן פסק הלכות גדולות. ודלא כאשירי נמי דכתב שילהי
 פסחים בשם ר"י, דכל לילה מצוה בפני עצמה, ואם לא ספר באחת, מצוה לספר באחרות, מ"מ אע"ג דלא נהגינן כוותיהו בודאי לא ספר,
 כבה"ג, בספק מצינו למיסמך עלייהו. דמצאתי בספר א"ז הגדול דראב"ה סבר, דספירה בזמן הזה דאורייתא, ופסק מתוך כך, דהבעיות
 דלא איפשיטא בתלמודא אזלינן בה לחומרא לגבי ספירה, וצריך לחזור ולספור כמו גבי ספק אמר אמת ויציב, ספק לא אמר, חוזר משום
 דאורייתא היא, כל זה כתב ראב"ה. וא"כ בנ"ד נמי, מצוה הוא לספור מתוך הספק, שלא סיפר / שמא צ"ל: ספר / הלילה שעבר, ואע"ג
 דהתוס' במנחות, ואשירי בשם ר"י דלעיל, פליגי בהדיא בהא, וסבירא להו דספירה בזמן הזה, אינו אלא מדרבנן, זכר למקדש, הא אינהו
 נמי סבירא, דכל לילה מצוה בפני עצמה, וא"כ שפיר סופר בברכה, ומי מזיקני דבהא ניזול בתרייהו ולא בהא, ולדקדק כולי האי, מאחר
 דכתבו הגאונים דהזכרת השם בברכה לבטלה, אינו אלא מדרבנן.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תפט

5

סדר תפלת ליל שני של פסח וספירת העומר, ובו י' סעיפים.

סעיף א

(א) *בליל שני* (ב) אחר *תפלת ערבית* (ג) *לספור העומר* ואם שכח לספור בתחלת הלילה (ד) הולך וסופר כל הלילה. *ב א ומצוה ב על כל אחד (ה) ב לספור לעצמו. (ו) וצריך לספור ג' ב מעומד ב ולברך ב תחלה. (ז) וסופר הימים ב והשבועות. כיצד, ביום הראשון אומר: ה' ב ויום אחד (ח) (ט) היום ה' ב יום אחד (י) (יא) בעומר, עד שמגיע לשבעה ימים ואז יאמר: היום שבעה ימים ב שהם ב שבוע ב אחד (בעומר), ויום אחד (בעומר), וכן ב עד שיגיע לארבעה עשר ימים שהם שני שבועות (בעומר), ועל דרך (יא) זה ב מונה והולך ב עד ב מ"ט יום.

סעיף ב

(ב) אם טעו ביום המעונן וברכו על ספירת העומר, (ב) *יב* ב חוזרים (ג) לספור כשתחשיך. (ד) והמדקדקים אינם סופרים ב עד ב צאת הכוכבים, *ב וכן ראוי לעשות.

סעיף ג

(ג) המתפלל עם הצבור *ב א מבעוד יום, ב מונה עמהם בלא ברכה. ואם יזכור בלילה יברך ויספור. הגה: *ב ואפילו ענה אמן על ברכת הקהל, ב אם היה ב דעתו (ד) שלא לצאת, יחזור *ב ויברך ויספור בלילה (ב"י בשם רשב"א).
סעיף ד

(ד) מי ששואל אותו חבריו (ה) בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה, יאמר לו: אתמול היה כך וכך, *ב שאם יאמר לו: (ז) ב היום כך וכך, *ב אינו יכול (ח) ב לחזור ולמנות ב בברכה; אבל קודם בין השמשות, כיון שאין זמן ספירה אין בכך כלום. הגה: (י) ב וכן ב אסורין (יא) לאכול עד שיספור. ואפילו התחיל לאכול, (בב) ב פוסק וסופר; מיהו אם התחיל לאכול (בג) קודם שהגיע הזמן, (ד) אינו צריך להפסיק אלא גומר אכילתו וסופר אחר כך (ד"ע למאן דאמר ספירה בזמן הזה דאורייתא).

סעיף ה

(ה) אם אינו יודע החשבון, (ה) ופתח ב אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו, ושתק עד ששמע מחבירו (ט) ב וסיים כמוהו, ב יצא.

סעיף ו

(ו) אם ב פתח ואמר: בא"י אמ"ה אדעתא דלימא היום ד', שהוא סבור שהם ד', ונזכר (ז) וסיים בה', והם ה'; *ב או איפכא, שהם ד' ופתח אדעתא דלימא ארבעה, (ח) ב וטעה וסיים בה', (ט) ב אינו חוזר ב ומברך.

סעיף ז

*ב א שכח ולא בירך כל הלילה, (ב) ב יספור ביום (ג) ב בלא ברכה.
סעיף ח

(ח) אם (ה) שכח לברך (ז) באחד מהימים, בין יום ראשון בין משאר ימים, *ב א סופר בשאר ימים *ב א בלא ברכה; אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר, *ב א יספור בשאר ימים בברכה.

סעיף ט

(ט) ליל שבת וליל יום טוב מברכים וסופרים (ט) ב אחר כש ב קידוש בבית הכנסת; ובמוצאי שבת וי"ט, (ב) ב קודם הבדלה (ג) אחר קדיש ב א ותקבל; (ד) וכשחל י"ט כא ב האחרון ב של פסח במוצאי שבת, דאז אומר קידוש והבדלה בפעם אחת, (ג) ב יש לספור ב קודם שמברכין על הכוס בבית הכנסת. הגה: ואם אין לו יין וצריך לקדש יקנה"ז, ע"ל סימן רצ"ו.

סעיף י

(י) ב א אסור ב לאכול ב א חדש *ב א אף בזמן הזה, בין לחם (מ) בין קלי (מ) בין כרמל, (מ) ב עד תחלת ליל י"ח בניסן; (מ) ובארץ ישראל, עד תחלת ליל י"ז בניסן.

דף הבית « עברית » ויקרא « אמור » שיטת הבה"ג במי שדילג אחד מימי הספירה (תשע"ה)

שיטת הבה"ג במי שדילג אחד מימי הספירה (תשע"ה)

מִרְן הַגַּב"ד שְׁלִיט"א	הַדְפָּסָה	הוֹרֵדֵת אוֹדִי	הוֹרֵדֵת וִידָאוּ
--------------------------	------------	-----------------	-------------------

א

יזעה שיטת הבה"ג דמי שדילג אחד מימי הספירה שוב אים מצווה לספור והפסיד מצותו. אך בדברי הראשונים מוצאים אנו שני סגנונות שונים בביאור שיטה זו. בספר החינוך (מצוה ש"ו) כתב דכל הימים מצוה אחת הן, וכיון שדילג יום אחד נמצא שלא קיים המצוה בשלימות, וכ"כ בשו"ת מהרלב"ח (סימן ס"ב). אך התוס' במנחות (ס"ו ע"א) והרא"ש (פסחים פ"י סימן מ"א) כתבו דזה גדר תמימות שאמרה תורה דצריך ספירה תמימה של ימי הספירה, ע"ש. ואין בידנו לבדוק במקור הלכה זו דבספר הבה"ג שתחת ידיים כל עיקר הלכה זו לא נמצאת, ולא ידענו איה מקום כבודו.

ובין רבותיהם הראשונים שדחו את דברי הבה"ג מצינו מי שטען כנגדו דכל יום ויום מצוה בפני עצמה הוא שהרי מברכים בכל יום ויום, ומשמע שגם הם הבינו שיטתו כדברי החינוך, עיין בטור סימן תפ"ט בשם רב האי גאון ובשבלי הלקט (סדר פסח סימן רל"ד).

ויש לכאורה נפ"מ בין שני הטעמים. דהנה דנתי במק"א (עיין לקמן סוף אות ב') במי שדילג יום אחד מימי הספירה אם מצותו בטלה למפרע ונמצאו ברכותיו שבירך כל הימים ברכה לבטלה, או שמא לא הפסיד מצותו אלא מכאן ולהבא. ונראה לכאורה דאם מצוה אחת הן, אף למפרע בטלה מצותו דכיון דמצוה אחת הן וכל יום ויום מעכב חביח מה לי מכאן ולהבא ומי לי למפרע, אך אם משום תמימות אמרו, י"ל דרק אחר שדילג יום אחד נבצר ממנו להמשיך בספירה דבעינן ספירה רציפה, אבל כל עוד ספירתו רציפה וספר דבר יום ביומו ספירה תמימה היא. ויש לעיין בזה.

והנה נשאלתי במי שטס מארץ ישראל לאוסטרליה בימי הספירה והוא עבר את קו התאריך ממערב למזרח ונמצא דילג יום שלם, האם ימשיך לספור בברכה. ויש בזה ג' צדדים.

יש מי שרצה לומר דימשיך לספור ספירה דידיה, דהיינו המשך הספירה שהתחיל בה במקומו ונמצא שעד חג השבועות יספור מ"ח ימים בלבד ולא מ"ט.

ולענ"ד דרך זו מופרכת ואינה מתיישבת על הלב, דספירה אחת היא לכל ישראל, וכיון שבמקומו היו זה יום כ"ו איך יספור יום כ"ה, וז"פ.

י"א דבטל ממנו מצותו ככל מי שדילג יום א' וימשיך לספור ללא ברכה, דמה לן מאיזה טעם ובאיזו דרך דילג על אחד הימים.

ולענ"ד נראה טפי דלא אמרו אלא במי שדילג על אחד הימים ולא קיים המצוה כדבעי, בין אם סברת הבה"ג משום דמצוה אחת הן ובין אם משום תמימות, אבל כל שספר בכל יום ויום וקיים מצותו בשלימות אין חפי לא במצותו ולא בספירתו ומונה והולך בברכה.

ואף אם אין דברים מוכרחים, כבר גלית דעתי דכל ספק שהוא וכל צד שיש לצרפו, יש בו כדי להכריע ולאפשר את המשך הספירה בברכה. (עיין לקמן אות ב').

7
ויש לעיין לפי דברינו במי שטס בכיוון ההפוך מאוסטרליה לאר"י ומרחיח יום באמצע ימי הספירה האם מצווה לספור פעמיים אותו היום, דאם אכן צריך לספור בכל יום ויום אין הקפידא במספר ומנין של מ"ט יום אלא שיספור כל יום ויום אפשר דאם דילג יום אחד יש חסרון בתמימות אף שספר מ"ט ימים. ועוד יש לעיין למעשה אם יספור בברכה.

אך באמת נראה דלאו הא בהא תליא, וכשם שכתבתי במנחת אשר (מועדים ח"ב סימן ל"ב אות ו') דאין אדם חייב לקרוא קר"ש פעמיים ביממה אחת אף אם הוא טס בענין שפעמיים ביממה יש שקיעה וזריחה, וכתבתי לחלק בין שמירת שבת ויוה"כ התלויים בזמן ובמקום, למצוות החבצות על הגברא בסדר היום כגון קר"ש ותפילה. וכעין זה נראה גם בני"ד דמסתבר דאין האדם חייב לספור יום אחד פעמיים. אך מ"מ נראה דיספור בלי ברכה, ואם שכח ודילג אותו היום ימשיך לספור בברכה, כנ"ל.

ועיין לקמן (סוף אות ז') מה שכתבתי לפי דברי תרומת הדשן (סימן ל"ז) דלא בעינן ספירה של מצוה בכל יום כדי שיוכל להמשיך ולספור בברכה, אלא צריך ספירה תמימה, וכל שלא דילג יום אחד לגמרי כגון אם שכח בלילה והשלים ספירתו ביום, אף אם לא קיים מצותו בספירה זו, מ"מ הוי תמימות וממשיך לספור בברכה. ופשוט דכל דרך זו מושתתת אף היא על ההבנה ששיטת הבה"ג משום תמימות היא, ולא משום דכל ימי הספירה מצוה אחת הן.

אך באמת אפשר דמעולם לא נחלקו הראשונים בזה, ואף מש"כ מקצת הראשונים דכל ימי הספירה מצוה אחת הן, אין כונתם דהוי כמי שחיסר חלק מן המצוה, דהרי באמת נראה דאין אנו דנים בכל יום כחלק מחלקי המצוה שהרי מברכינן על כל יום ויום וכמו שהקשו הראשונים, אלא שכך היא הלכה זו דכיון דכתיב בה תמימות הו"ל כאילו כל ימי הספירה מצוה אחת הן, ותלויים הם זב"ז, וכל הראשונים לדבר אחד נתכוון, ואין ביניהם אלא משמעות דורשין. ואף הראשונים שדחו את שיטת הבה"ג וכתבו דמדמברכינן בכל לילה ולילה ע"כ לא מצוה אחת הן, כונתם דכיון שכל יום מצוה בפני עצמו הוא לא מסתבר שהן תלויים זב"ז, וע"כ דאין זה פירוש גדר התמימות, ודבר זה מוכח לא כדבר שבה"ל שם שבחדא מיתא התייחס לגדר תמימות ולהא דכל יום מצוה בפני"ע, עי"ש, ודו"ק בכ"ז.

ב

הנה אף שהתוס' במנחות ס"ו ע"א ורחב הראשונים חלקו על הבה"ג, מ"מ חוששין לשיטתו ומשום כך נפסק בשו"ע (תפ"ט ס"ח) "אם שכח לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים בלא ברכה אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר יספור בשאר ימים בברכה" הרי דלא מברכינן בשכח יום א' משום שיטת הבה"ג וספק ברכות להקל.

ובטעם שהשו"ע חושש לדעת הבה"ג כתב הערוך השלחן (תפ"ט סט"ו) דמשום דכל דבריו דברי קבלה. אך באמת שיטה זו לא דיחידאה ויש מן הראשונים שנקטו כשיטת הבה"ג ונפרטם:

א. התוס' במגילה (כ" ע"ב) הביאו את שיטת הבה"ג ולא הסתייגו ממנה, אף שבמנחות (ס"ו ע"א) הביאו בשם הר"י שדחה שיטה זו מכל וכל.

ב. הראב"ה (מס' מגילה סי' תקע"א) הביא את שיטת הבה"ג להלכה.

ג. האור זרוע (ח"א סי' שכ"ט) פסק דאם שכח יום אחד לא יברך על הספירה בשאר הלילות דבעינן תמימות "אבל ספירה בלא ברכה סופר ולית לן בה".

ד. כתב התרומת הדשן (סי' ל"ז) "נהגינן כבה"ג דכתב, שכח יום אחד שוב אינו סופר, פי' בברכה, דבלא ברכה מאי נפקא מינה, ודלא כתוס' במנחות פ' ר' ישמעאל (ס"ו ע"א) דכתבו, דאין נראה. ולא יתכן פסק הלכות גדולות, ודלא כאשירי נמי דכתב שיליה פסחים בשם ר"י, דכל לילה מצוה בפני עצמה, ואם לא ספר באחת, מצוה לספר באחרת."

ה. בחי' הרבב"ן (רבם של שבלי הלקט) כתב "יש גאונים שאומרים מכאן אם טעה ולא ספר בלילה לא יספור ביום ולא יברך כלל אפילו בלילות אחרות שאין תמימות וכן נראה לי דכתיב תספר חמישים יום כל מ"ט יום תספור ואם לא ספר לילה אחד נמצא שלא ספר נ' ימים".

הרי לן שאין שיטה זו שיטה יחידאה ויש חברה נכבדת של ראשונים שנקטו כן להלכה.

ג

ושאלות שונות נשאלתי בענין הלכה זו ונדון במקצתן בעזה"ת.

אשה שספרה עם בנה הקטן כדי לחנכו ושוב שכחה לספור ומזכרה למחרת בלילה האם תמשיך לספור בברכה.